

u geen verschil. Na uw sterven bestaat er ook voor u geen tijd meer. Ge zijt in de eeuwigheid, waarin geen oogenblikken meer geteld worden. Eens sluit ook in uw herinnering de komst des Heeren op de wolken onmiddellijk aan uw stervensuur aan.

Dus baat het niet, of ge dien doorluchten dag al verre stelt. Uw sterven kan zeer spoedig zijn. En vlak achter dat sterven ligt voor u de wederkomst des Heeren.

Tusschen uw indalen in den kuil en dat ontwaken op de roepstem van den Zoon des menschen, ligt voor u tijdsbesef niets.

Steeds dreigt dus dat komen.

Het staat altoos voor de deur.

En of we al, gelijk in de dagen van Noach, gedachteloos van dag in dag glijden en voortleven als ware het alles een spel, zoodat we aten en dronken en ten huwelijk gaven en ten huwelijk genomen werden, eens breekt in dat spelend leven een gedruisch als van een slag uit de wolken in, waarop Christus uit den hemel nederdaalt, om al wat dan nog leven zal of dan reeds ten grave zal zijn, voor zich te dagen en te oordeelen.

In Noacha dagen geloofde men daar ook niet aan.

De ééne dag kwam gelijk de andere ging. De dagen geleken aldoo op elkander als twee druppelen waters. Men lachte en dronk, men brast en haadde zich in goddeloosheden. En morgen zou het weer zoo zijn.

Tot ze opeens schrikten; opschrieken, zoodat ze nog nooit geschrikt waren; en het gerucht van den wassenden, zwelenden vloer van mond tot mond, van dorp tot dorp liep; en ieder vluchtte voor zijn leven, en op zijn dak of in een boom of op een berg te ontkomen zocht; maar zonder dat er ontkomen aan was. Want God sloop ze met zijn wateren na en haalde ze in tot op de hoogste bergen.

En dit nu is het Maranatha, dat er nog eens zulk een dag komt. Een dag nog ontzettender. Een dag waarop geen regenboog in de wolken volgen zal. De dag waarop het uit zal zijn. Uit voorged. Voor heel onze historie. Voor alle volk. Voor heel deze wereld. Uit ook voor u.

En dat de Christus komen zal, niet als eens tot Bethlehem's kribbe, in nederheid, om te zoeken wat verloren was en het verloren te redden, neen, maar als Salomo in zijn heerlijkheid, als een Koning in zijn glorie om te triumfeeren.

Verhoogt, o poorten, dan uw boog; Rijst, eeuwige deuren, rijst omhoog. Omdat ge uw Koning moogt ontvangen. Wie is die Vorst, zoo groot in macht? Het is het hoofd van 's hemels legemeent, Hem eeren wij met lofzangen.

Maar in den afgans van dat Maranatha moet dan ook uw ziel, moet uw persoon, moet uw leven staan.

Hij komt, dus moet om hem als uw middelpunt zich heel uw aanzijn bewegen.

Niet gij het middelpunt, en hij er bij om, u te verlossen. Niet een leven in de burgermaatschappij buiten hem om, en voort te zien voor u uw ziel er bij. Neen, maar hij en hij alleen het middelpunt, waarom alles zich keert en wendt. De maatstaf, waarmee ge de waarde of onwaarde afmeet van uw bestaan, uw aanzijn, uw doen en uw karakter. Aan hem alles gemeten, gelijk hij eens over allen oordeelen zal.

Aldoof hij elken morgen en elken avond uw leven voor het oog uwer ziele afwoog, zoo gij uw leven voor uwer oog afwegend in uw verbijzeling en in uw gebed.

En nu zijt ge hoofd voor hoofd talentbewaarders!

Ge zijt door uw Heere aangesteld, niet om als droomers te droomen of als dwepers te dwepen of als veeplaters in uw woorden zonder eind te zijn.

Neen, hij heeft u aangesteld, om een werk te werken, om iets te doen, om iets uit te richten; niet om toeschouwers en ietsdoeners te zijn, maar om te dienen, om dienstknechten en dienstmaagden in het huis van uw God te zijn.

En daarom vertrouwt Hij u talenten toe. Hoevele doet er niet toe. Dat is zeer onderscheiden. Met zijn vrijmacht hoopte Hij de talenten bij den één op, en zond den ander bijna ledig heen. Maar ook wie het minste ontving, ontving toch iets. Altoos minstens één talent. Een talent is een Griekse naam voor een schat van altoos hoge waarde. Een talent gold ook naar de laagste berekening nog altoos eenhonderd zeshonderd gulden. Weshalve niemand recht heeft, om als de Heere van één talent bij den minst bedeelde spreekt, dat één talent derwijs gering te schatten, dat het juist met niets gelijk zou staan.

En wat is er nu onverantwoordelijker dan dat juist deze kleine schatbewaarders hun roeping in de kerk zoo weinig verstaan?

Gelijk in de natuur, die God schiep, is het ook in zijn kerk die Hij uitverkoort, de schaarsche beelden zijn de meest talrijke, en tegen tien personen met vijf of dertig met drie talenten, zijn er stellig tienvaardig met één talent, één talent werd toebedeeld.

En nu, acht ge, dat dit minder beteekenen zou, en dat teloozang van deze enkele talenten er minder toe doen zou? Maar tel het na, en overtuig u van het tegendeel. Die tien hebben saam slechts vijftig, die dertig slechts negentig, saam dus honderd veertig talenten, terwijl de houders van het enkele talent, om hun meerder aantal, saam alleen drie honderd talenten bezitten.

Denk dus eens na wat onmetelijke schade er aan Christus' kerk wordt toegebracht, doordat juist die bewaarders van het enkele talent vaak zoo traag en loom zijn en hun talent stil in de aarde verbergen.

o, Het baat niet en het bouwt de kerk niet, of al die enkele rijkbedeelde met hun vijf talenten dubbel woekeren. Het leven van uw kerk en van uw kring verarmt, zoo de broeders en zusters van het enkele talent in werkeloosheid voortspelen, en hun talent in de aarde verbergen blijft.

Uit enkel officieren vormt ge geen leger, zoo de gewone soldaten bij hun haardsteden blijven. Met enkel architecten bouw ge geen paleis, zoo de man die de truiel hanteert den steiger niet op wil.

En zoo ook in Christus' kerk komt ge er niet, enkel door predikers en profeten en herauten en voorgangers, neen, er moet ook machtig uitbreken de stille woeking met de talenten van dienende liefde, van zoekende ontferming, van schuchtere nederigheid, van teeder mededoogen, van kalme zelfverloochening, van ongemerkt kruisdragen, van verborgen gebeden, en wat talloos tal van talenten de Heere, min chitterend, maar toch van het eerste goud,

aan zijn dienstmaagden en dienstknechten heeft toegetruwd.

o, Blijf toch niet van verre staan. Leef niet als de spin alleen voor uzelf, maar puur honig als de bij, om voor anderen het zoet te vergaderen.

De dienst des Heeren is zoo wegslepend heerlijk, maar wie zijn talent in de aarde begraaft, verspeelt zijn heerlijkheid.

En daarom mocht het uwe begraven zijn, graaf het nog heden op en begin er het woekeren mede.

Maranatha!

KUYPER.

Amsterdam 27 Januari.

De Algemeene Synodale Commissie van het Ned. Herv. Genootschap schijnt ontdekt te hebben, dat de heeren Dr. Kuyper en Dr. Rutgers toch nog met verborgen vezelen aan haar hiërarchisch maaksel verbonden waren.

Althans in den loop dezer week ontvingen beiden dit stuk in afschrift:

De Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk, overeenkomstig Art. 70, 1^e van het Algemeen Reglement, door de Algemeene Synode daartoe gemachtigd;

Ontvangen hebbende afschrift eener Uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur van Noord-Holland d.d. 29 Maart 1887, waarbij de Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers, ontzette onderlingen van de Nederlandsche Hervormde Gemeente te Amsterdam, opnieuw schuldig worden verklaard aan verstoring van orde en rust, en ontzet uit het lidmaatschap der Nederlandsche Hervormde Kerk, welke uitspraak de geldigheid eener eindbeslissing heeft verkregen;

In kennis gesteld met een adres aan Z. M. den Koning van zich noemende: „Opzieners der Armverzorgers der Gemeente onzes Heeren Jesu Christi te Amsterdam“, d.d. 18 December 1886, waarin zij verklaren, dat de Kerkeraad, op wien de Algemeene Synode kerkelijke proscriptie heeft toegepast, besloten heeft in de vervulling van zijn taak voort te varen; en „krochters zijne oorspronkelijke, hem nimmer ontomene bevoegdheid, zijn plaatselijk Kerkgenootschap opnieuw te regelen en daartoe voor wat onze Kerk aangaat, aan de sinds 1816 feitelijk hier toegepaste Kerkorden alle verbindende kracht te ontnemen, en alzoo voor zijne Kerk, die alzoo hiernede den naam van Nederlandsche Hervormde Gemeente aflegt, en den naam van Nederlandsche Gereformeerde Kerk weer aanneemt, opnieuw in te voeren de bepalingen, die in haar belijdenis geworteld en historisch uit haar eigen leven ontwikkeld waren en tot 1816 hier golden, bepalingen, die te vinden zijn in het Groot Placaatboek, deel III fol. 464 en dat wel, behoudens eenige, door den veranderden staatkundigen toestand vanzelf ontstane wijzigingen“;

Overwegende, dat uit de feiten, in genoemde Uitspraak vermeld, en door de medewerking aan in genoemd adres vermeld besluit en door de uitvoering, daaraan gegeven, ten duidelijkste blijkt, dat genoemde Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers alle betrekking tot de Nederlandsche Hervormde Kerk vrijwillig hebben verbroken;

Gezien Art. 3 eerste gedeelte van het Algemeen Reglement;

Besluit te verklaren, dat de Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers voornoemd ten duidelijkste getoond hebben, zich door woord en daad te hebben afgescheiden van de Nederlandsche Hervormde Kerk, en dat zij mitsdien, ook als leden, niet meer tot haar behooren;

Bepaalt, dat afschrift van dit Besluit zal gezonden worden aan de Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers te Amsterdam, aan den Kerkeraad der Nederlandsche Hervormde Gemeente te Amsterdam, aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zuid-Holland, aan den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, aan den Minister van Financiën, aan den Minister van Justitie, aan den Burgemeester van Amsterdam, en dat dit Besluit zal worden afgekondigd in het officieel orgaan der Nederlandsche Hervormde Kerk.

Gravenhage, 4 Januari 1888.

De Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk,

J. K. KOCH, President.

L. OVERMAN, Secretaris.

Voor censulend afschrift.

De Secretaris van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk,

L. OVERMAN.

Pompeus genoe!

Van dit nietszeggend blaasje papier gaat een afschrift aan allerlei hiërarchische besturen, en voorts aan den Minister van Staat en van Binnenlandsche Zaken; dan nog aan den Minister van Justitie; en dan nog aan den Minister van Financiën; en dan eindelijk nog aan den burgemeester van Amsterdam.

De Duitschers noemen zulk poeha-maken met allerlei titels van autoriteiten: „Vornehmthum“. Een kostelijk maar onvertaalbaar woord. Onvertaalbaar, omdat ons goede Hollandsche volk in zijn fierde dagen steeds aan zulke latheden bleef gespeend.

Daarvandaan komt het dan ook zeker dat de heeren leden der Synodale Commissie zich in hun titel- en hoogheidsmanie hier leelijk in de vingers snijden.

Immers ze hadden moeten zeggen: „Afschrift zal gezonden worden aan de Ministers van Binnenlandsche Zaken, Justitie en Financiën en aan den burgemeester van Amsterdam.“

Maar zie, in den waan van nu eens heel precies en op de hoogte te zijn, laschen ze er in: Minister van Staat, en vergalopperen zich hiernaes danig.

Hun verzening toch geschiedt niet aan de personen der Ministers, maar aan hun drie departementen. En nu is wel de heer Heemkerk in zijn persoon tevens Minister van Staat, maar dit heeft niets met zijn departement van Binnenlandsche Zaken uitstaande. Hij blijft dat, al verhuist hij morgen naar Justitie. Hij blijft dat, al wordt hij minister af.

Zoodra Heemkerk genoemd wordt, kan dit er bij; waar zijn naam wegblijft, moet ook de titel wegblijven, tenzij niet een onderdaan, maar de Koning zelf spreekt.

Doch dit daargelaten, elieve wat moet de burgemeester van Amsterdam met deze acte doen?

Moet hij als hoofd der politie op Dr. Kuyper en Dr. Rutgers toezicht houden, dat ze niet in 't geheim weer banden met de synodale kerk aanknoopen?

Moeten alle inspecteurs en brigadiers en agenten van politie voorlezing van deze acte hebben, om wel te vernemen, dat Dr. Kuyper en Dr. Rutgers niet meer van het genootschap zijn?

Och, dit stukke papier legt de Burgemeester evenals de Minister stilteken en ongelegen naast zich neer. Wat interesseert hem ook die kerkelijke bullen?

En al het doel van deze „grootsprekerij“ of „smokerij“, gelijk onze plompe vaderen dit noemden, heeft geen andere bedoeling, dan om zand aan de gemeente in de oogen te strooien en een indruk te maken, hoe deze synodale heeren een soort kerkelijke burgemeesters en half-kerkelijke ministers zijn, bij alle Staatsministers gezien en met den burgemeester van Amsterdam zelfs in aanraking.

Een man van ernst lacht om zooveel vertoon, waarachter zoo diepe geestelijke armoede zich pootte te verschuilen.

En was het stuk nu nog maar waar.

Maar ook dat is het niet eens.

Want wel hebben de synodale heeren hier volmaakt gelijk in, dat Dr. Kuyper en Dr. Rutgers niet geen enkel bandje of vezeltje meer vastzitten aan het Nederlandsch Hervormd Genootschap; maar onwaar is:

1°, dat zij hiervan zijn afgehaakt door een daad hunnerzijds; en waarheid is, dat de kerkeraad van Amsterdam op den 16den December 1886 de kerk van Amsterdam losmaakte van de Synode, en dat toen derhalve ook Dr. Kuyper en Dr. Rutgers er los van raakten. Als een schip van den wal is losgemaakt, zijn van dien wal ook los alle opvarenden en alle passagiers; en

2°, is het onwaar dat de Synodale Commissie nu nog een afzonderlijke losmaking als leden kan constateeren, daar alle band reeds op 16 December 1886 had opgehouden te bestaan, en men wat eens los is, niet meer afknippen noch lossnijden kan.

Het ergertelijkt echter ook in dit stuk is de volkomene afwezigheid van elk besel zels van het: „Verstrooi niet, maar vergader!“

Er spreekt hier geen kerk, er spreken geen herders. Er spreken hier nog minder dan conducteurs van een trein, die bij aankomst in het station de kaartjes opvragen en u, zonder eenig besel zels van ontferming, laten gaan gelijk ge gekomen zijt; in hun schik dat ze van u af zijn en naar bed kunnen!

Namens den kerkeraad der Herv. Gem.,

S. DIJKSTRA, h. t. p. e. z.

Alzoo: Jaspers schrijft uitdrukkelijk: „Ik leg mijn ambt niet neer“, en de heer Ds. Dijkstra antwoordt: „De kerkeraad beschouwt u als feitelijk uw ambt nedergelegd hebbende.“

Hier is alzoo én onrecht én onwaarheid. Op zijn hiërarchisch standpunt had Ds. Dijkstra kunnen voorstellen Jaspers af te zetten.

Maar neen, dat wil hij niet.

Er moet eenvoudig verklaard dat hij zijn ambt neerlegt.

Dat spaart opspraak.

En, ... dit weet Dijkstra vooruit, Jaspers appelleert toch niet.

Hij kan dus schrijven wat hij wil.

Er komt in De Vrije Kerk van deze maand nog een stuk in zake de Doopquaestie voor, dat zeer de aandacht verdient, ook al kunnen we ons voorshands niet met al zijn conclusies vereenigen.

Het is van de hand van Ds. F. M. ter Horst, predikant te Oud-Alblas, en draagt ten titel: „De kerkelijke tucht bij doopliedmaten“, juist hetzelfde thema als ook wij onlangs ter sprake brachten.

Ook Ds. Ter Horst ziet in, dat de toestand niet blijven kan voor wat die is.

Nu almeer honderden, die den Doop ontvingen, op later leeftijd geen de minste neiging gevoelen om den toegang naar het sacrament des Avondmaals te zoeken, en zoolang zij dien weg niet zochten, zich beschouwen, als vrij om te leven gelijk hun goedgevoel en staande buiten het bereik van de kerkelijke tucht, wordt almeer een misstand geboren, die onhoudbaar is.

Niet alleen toch dat alzo de kerkelijke tucht onttaart in haar karakter; de kerkeraad zijn autoriteit inboet; en het sacrament in discredit komt; maar ook wordt ongemerkt heel de belijdenis der waarheid door zulk een misstand van haar vaste fundament afgeschoven.

Men wordt én individualistisch én pelagianisch beide, waar toch Christus' kerk juist zoo sterk mogelijk en principieel tegen individualisme en pelagianisme overstaat.

Ook wij schreven daarover onlangs, dat „Lasco's voorbeeld o. i. ook ten onzent navolging verdiende, en dat ten leste afsnijding van de gemeenschap het eenig beproefde middel was, om de kerk van Christus tegen gelijkvormigheid met de wereld te bewaren.“

Nu komt echter Ds. Ter Horst met heel andere voorstellen, en daaronder b. v. deze twee: 1°, dat men aan boone doopleden de catechisatie weigeren zal, en 2°, dat men hun kinderen niet zal doopen.

Is dit nu, zoo vragen we, juist gesien?

Over het laatste kan nauwelijks geschild bestaan: Ge doopt als kerk, en onthoudt dus aan een kind den Doop niet, ook al heeft zijn vader of moeder iets misdreven.

Maar ook bij den Doop optreden kan een vader of moeder niet, zoolang ze geen toegang tot het heilige Avondmaal hebben, want én het komen bij den Doop én het komen tot het heilige Avondmaal is beide een belijden in het midden der gemeente.

Die het dus bij het heilige Avondmaal niet kan, kan het ook niet bij den heiligen Doop. Een verband dat ook Ds. Ter Horst zeer juist inzigt. Zulk een zal dus den Doop erlangen voor zijn kind, maar onder getuigen. Zels het kind van een „gebanneerde“, op wien de ban is toegepast, mag niet van den Doop geweerd, hoeveel minder het kind van een niet-belijdend Dooplied.

Hierover kan, dunkt ons, tusschen den geachten schrijver en ons geen geschil bestaan.

Tot mijn leedwezen is mij in de laatste kerkeraadsvergaderingen en in de onderhandelingen met de geloovigen, die hun request onlangs bij ons indienden, met volkomen duidelijkheid gebleken, dat zij en de andere ambtsdragers weigerachtig zijn en blijft, om naar roeping en plicht de ongoddelijke banden af te werpen, waarmede ook onze kerk sinds nu ruim 70 jaren gebonden ligt.

Tengevolge daarvan heb ik na rijpe overweging besloten, u te melden, dat ik niet meer met u kan vergaderen en dus de samenkomsten van de broeders niet meer voor een kerkeraadsvergadering kan houden.

Ik wensch onder biddend opzien tot God, niet mijn ambt te verlaten, maar integendeel getrouwer dan duaver, volgens mijn ambt, het goede voor de gemeente Gods alhier te zoeken.

Van harte hoop ik, dat ook uw oog daarvoor nog eens geopend en uw hart daartoe bereid-

willig worde en wij alzo weer bijeenkomen kunnen.

Mag ik u vriendelijk vragen, van dit schrijven ook aan de andere broeders mededeeling te doen?

Hoogachtend enz.

J. L. JASPERS.

Hilversum, 29 December 1887.

Hier staat dus zoo duidelijk mogelijk in: „dat hij (Jaspers) zijn ambt niet nederlegt en niet verlaat, maar het nog trouwer dan vroeger hoopt te bedienen.“

En wat antwoord zendt Ds. Dijkstra hem nu onder dagteekening van 6 Januari 1888, namens den kerkeraad?

Lees het hier:

Widdels Heer!

In uw schrijven van 29 Dec. 11, aan den voorzitter van den kerkeraad der Herv. Gemeente alhier, met verzoek om dat schrijven aan de andere kerkeraadsleden mede te deelen, zegt u o. a., dat gij na rijpe overweging besloten hebt, hem te melden, dat gij niet meer met genoemden kerkeraad kunt vergaderen en ook de samenkomsten der broeders niet meer voor kerkeraadsvergaderingen kunt houden.

Naar aanleiding hiervan zijn twee kerkeraadsleden tot u gegaan, om te trachten u in den geest der liefde terecht te wijzen, en bij u te bewerken, dat gij genoemd besluit zoudt intrekken, doch zonder het gewenschte gevolg.

Integendeel hebt gij nadrukkelijk verklaard, dat gij bij u besluit zoudt blijven. Hierbij gevoegd de omstandigheid, dat gij de openbare godsdienst oefeningen steeds vernimt bij te wonen, de inzameling der gaven voor de armen verzaakt en u met de verzorging der armen niet bemoeit, maar veeleer de armen zoekt te benadeelen, door te trachten, dat de menschen uit de kerk gehouden worden. Immers, op dezelfde uren, op welke wij samenkomsten worden mede door uwe bemoeiing elders samenkomsten georganiseerd en gehouden, en door u of geheel of gedeeltelijk geleid, welke gezegd moet beoogen.

Tengevolge van een en ander merkt de kerkeraad uw boven aangehaald schrijven wel en dengelijk aan als een feitelijke nederlegging uwer betrekking als diaken bij deze gemeente en bericht u tevens, dat in uwe plaats een ander is benoemd.

Namens den kerkeraad der Herv. Gem.,

S. DIJKSTRA, h. t. p. e. z.

Alzoo: Jaspers schrijft uitdrukkelijk: „Ik leg mijn ambt niet neer“, en de heer Ds. Dijkstra antwoordt: „De kerkeraad beschouwt u als feitelijk uw ambt nedergelegd hebbende.“

Hier is alzoo én onrecht én onwaarheid. Op zijn hiërarchisch standpunt had Ds. Dijkstra kunnen voorstellen Jaspers af te zetten.

Maar neen, dat wil hij niet.

Er moet eenvoudig verklaard dat hij zijn ambt neerlegt.

Dat spaart opspraak.

En, ... dit weet Dijkstra vooruit, Jaspers appelleert toch niet.

Hij kan dus schrijven wat hij wil.

Er komt in De Vrije Kerk van deze maand nog een stuk in zake de Doopquaestie voor, dat zeer de aandacht verdient, ook al kunnen we ons voorshands niet met al zijn conclusies vereenigen.

Het is van de hand van Ds. F. M. ter Horst, predikant te Oud-Alblas, en draagt ten titel: „De kerkelijke tucht bij doopliedmaten“, juist hetzelfde thema als ook wij onlangs ter sprake brachten.

Ook Ds. Ter Horst ziet in, dat de toestand niet blijven kan voor wat die is.

Nu almeer honderden, die den Doop ontvingen, op later leeftijd geen de minste neiging gevoelen om den toegang naar het sacrament des Avondmaals te zoeken, en zoolang zij dien weg niet zochten, zich beschouwen, als vrij om te leven gelijk hun goedgevoel en staande buiten het bereik van de kerkelijke tucht, wordt almeer een misstand geboren, die onhoudbaar is.

Niet alleen toch dat alzo de kerkelijke tucht onttaart in haar karakter; de kerkeraad zijn autoriteit inboet; en het sacrament in discredit komt; maar ook wordt ongemerkt heel de belijdenis der waarheid door zulk een misstand van haar vaste fundament afgeschoven.

Men wordt én individualistisch én pelagianisch beide, waar toch Christus' kerk juist zoo sterk mogelijk en principieel tegen individualisme en pelagianisme overstaat.

Ook wij schreven daarover onlangs, dat „Lasco's voorbeeld o. i. ook ten onzent navolging verdiende, en dat ten leste afsnijding van de gemeenschap het eenig beproefde middel was, om de kerk van Christus tegen gelijkvormigheid met de wereld te bewaren.“

Nu komt echter Ds. Ter Horst met heel andere voorstellen, en daaronder b. v. deze twee: 1°, dat men aan boone doopleden de catechisatie weigeren zal, en 2°, dat men hun kinderen niet zal doopen.

Is dit nu, zoo vragen we, juist gesien?

Over het laatste kan nauwelijks geschild bestaan: Ge doopt als kerk, en onthoudt dus aan een kind den Doop niet, ook al heeft zijn vader of moeder iets misdreven.

Maar ook bij den Doop optreden kan een vader of moeder niet, zoolang ze geen toegang tot het heilige Avondmaal hebben, want én het komen bij den Doop én het komen tot het heilige Avondmaal is beide een belijden in het midden der gemeente.

Die het dus bij het heilige Avondmaal niet kan, kan het ook niet bij den heiligen Doop. Een verband dat ook Ds. Ter Horst zeer juist inzigt. Zulk een zal dus den Doop erlangen voor zijn kind, maar onder getuigen. Zels het kind van een „gebanneerde“, op wien de ban is toegepast, mag niet van den Doop geweerd, hoeveel minder het kind van een niet-belijdend Dooplied.

Hierover kan, dunkt ons, tusschen den geachten schrijver en ons geen geschil bestaan.

Maar moeilijker staat het met zijn twee- den voorslag: „Wering van de catechisatie“!

Ds. Ter Horst bedoelt natuurlijk niet, dat hij feitelijk geweerd zou worden zoo hij komen wilde, maar dat de kerk hem openlijk veroordeelen zou, en hem het recht op de catechisatie onttrekken, tot hij dit aan- zocht; om alsdan het vonnis op te heffen.

Toch komt ons dit bedenkelijke voor.

De overtreders die van het heilige Avondmaal geweerd werden, werden toch onder de tucht van het Woord gehouden. Dat moet ook. Want afwijking bedoelt weer- opnemng. Her is niet: „Nu ben ik van u af“, maar veeleer: „Wanneer en hoe krijg ik u terug?“

Een afgesedene blijft gedoopt, en onder het oordeel van zijn belijdenis, en moet daarom getrokken. Getrokken door den gebede, en door het Woord.

Hij is geen heiden, maar als een heiden en tollenaar zal hij u zijn.

Maar nu, zie hoe de Heere Jezus met heidenen en tollenaars handelt.

Hij bewijst ze juist met het Woord, en onthoudt hun het Woord nimmer, ook al maant hij om de perelen niet voor de zwijnen te werpen.

Buitendien het gaat ook logisch niet op. De iout van zulk een persoon is, dat hij niet het heilige Avondmaal zoekt en daarvan geen belijdenis in de gemeente doet.

En zie, terwijl dit nu zijn zonde is, en catechisatiebezoek het geboden middel is, om die zonde uit te wischen, ga ik om de zonde iemand den toegang tot de catechisatie onttrekken!

Waartlijk, dit kan, en dit gaat niet.

Ge loopt in een vuil en slordig gewaad; u wasschen en reinigen is het middel om deze fout te ontgaan; en als straf voor uw onreinheid sluit ik u het water en de zeep voor u weg.

Ds. Ter Horst zal het zelf met ons eens zijn, dat, al bedoelt hij het feitelijk ook geheel anders, dat toch logisch als vorm van tucht niet wel denkbaar is.

Gelijk hij zelf erkent, gaat hij hierin dan ook geheel tegen Voetius in.

Voetius wilde zelfs ternauwernood eenige tucht voor Doopleden.

En al staan we nu geheel aan Ds. Ter Horst zijde, waar hij dit van Voetius te absoluut gesproken vindt, toch gaat hij zelf, dunkt ons, wel weer iets te ver van Voetius af.

Ligt niet een juistere beslissing in het kader van deze gegevens:

1°. Van een gedoopt kind weet God alleen, maar geen mensch, of het waarlijk een lid des lichaams van Christus is.

2°. Of dit nietteerdaad het geval is, blijkt voor het gedoopte kind zelf eerst, als hij de verzekering van den Heiligen Geest ontvangt, en te zijnen opzichte voor anderen niet dan in de eeuwigheid op onfeilbare wijze.

3°. Vatte men nu de toetreding tot het heilige Avondmaal op als de persoonlijke belijdenis, dat men het zegel van den Heiligen Geest ontvangen heeft, dan konden alleen zij „belijdenis“ doen, die weten dat zij uit den dood overgezet zijn in het leven.

4°. Dit echter is nooit het standpunt der Gereformeerde kerk geweest, die evenmin bij het heilige Avondmaal als bij den heiligen Doop het uitgangspunt zocht in de persoonlijke verzekering, maar eischte, dat een iegelijk in den zegg der gehoorzaamheid zich zou stellen onder de genademiddelen.

5°. Dit verzuart ongetwijfeld voor de niet-verkorenen het oordeel, maar dit gript evenzoo bij de bediening des Woords en des heiligen Doops als bij het heilige Avondmaal plaats.

6°. De rechtmatigheid van dit inzicht steunde steeds daarop, dat niet ons besef van het werk Gods, maar het werk Gods zelf hier grond van recht en plicht is.

Gelijk een boom of plant, niet eerst als de vrucht er is, als boom of plant van haar soort erkend wordt, maar de kennis van den hovenier, nog eer de vrucht zich teekent, hier de zaak uitmaakt, zoo ook is het hier.

zijn twee-
te catechi-
k niet, dat
n zoo hij
hem open-
recht op
dit aan-
te heffen,
te voor.
ig Avond-
och onder
Dat
oet we-
er en hoe
en onder
en moet
or den ge-
en heiden
Jesus met
Voord, en
er, ook al
voor de
n niet op,
is, dat hij
n daarvan
oet.
ide is, en
middel is,
ik om die
e catechi-
niet.
gewaaid; u
middel om
voor uw
en de zeep
ons eens-
lijk ook
vorm van
ieria dan
od eenige
Ds. Ter
oetius te
t hij zelf,
van Voe-
g in het
al-
lijk een
is, blijkt
als hij de
ontvangt,
ren niet
er wijke-
r tot het
soonlijke
den Hei-
konden
eten dat
eet leven.
punt der
nmin bij
heiligen
de per-
n, dat een
heid zich
en voor de
dit grijpt
ords en
Avond-
inzicht
na besef
rk Gods
t is.
erst als
lant van
s kennis
cht zich
ook is
an noch
ant vaak
t in het
issen.
nu, zal
a, om
aal weer
betreden
t vooraf
gehoor-
le oude-
aan hen
willen;
16-18
treiden,
eed, als
eeks in
zij vol-
niden.
nent en
ansch-
s veelal
aal be-
t, baat
ijn, om
de de
Veren-
pgeno-
ere ene
et aan
jing der

statuten, is dezez dagen in het jaarlijksch ver-
slag hoofdzakelijk beantwoord met weglating
van de oude statuten en met de insertie van
de door het tegenwoordig hoofdbestuur eigen-
machtiging ingevoerde wijziging.
Aan anderen zoude ik, zonder mij er verder
in te mengen, het oordeel hebben overgelaten
(gelijk dit reeds door *De Hoofst* van 15 dezer
op enkele punten is uitgebracht), maar tot drie-
malen wordt in dat verslag mijn naam verneld,
en die vermelding eischt, meen ik, enige te-
rechtwijzing.
Allereerst komt die voor in het stuk, gete-
kend door Jhr. Quares van Ufford, een Na-
thanael onder de ijerige en weldadige Christen-
arbeiders, wiens verlies ook mij diep smart. In
dat stuk wordt gewezen op een verandering
onder mijn medebestuur, vóór 30 jaren geschied,
tengevoele waarvan toen reeds de vereeniging
een nieuwe zou zijn geworden. Hier moet
een misverstand plaats gehad hebben. De
inzage der statuten, gedurende 34 jaren over-
anderlijk, telkenreize in het jaarverslag opge-
nomen, zal aantoonen, dat niet de minste ingrij-
pende wijziging in al die jaren plaats vond.
Ten tweede wordt mij in het verslag zelf de
bewering toegedicht, als zoude ik onze vereeni-
gung als een tak der Evangelische Alliantie
blijvend hebben beschouwd. Dit nu was op
grond van artikel 8 der oude statuten niet
mogelijk, maar krachtens artikel 4 der statu-
ten achtte zich onze vereeniging verbonden
aan alle genootschappen met dezelfde belijde-
nis en eenzelfde doel. Vanhier (totdat voor
drie jaren een afzonderlijke tak ten aanzen-
de werd opgericht), dat het verband bleek in ge-
meenschappelijke deputatien, in vereenigde con-
ferentien en o. a. ook in jaarlijksche raadple-
ging over de onderwerpen voor de week der
gebeden; zoodat bijvoorbeeld het onderwerp
van „leger en vloot“ voor weinige jaren op
onsen aandrang is opgenomen.
Eindelijk wordt mijn naam in den aanvang
van het jongste verslag opgegeven onder de
oprichters der tegenwoordige geheel gewijzigde
vereeniging.
De geheele behandeling van die wijziging
geeft blijk, dat men noch den historisch on-
sprong der zaak, noch het gewichtig doel der
oprichters heeft begrepen. Daarom wensch
ik liever aan gemis van juist inzicht, dan aan
gemis van kiescheit of van rechtsbesef de ver-
melde samenbinding toe te schrijven van de
namen der oude oprichters met den nieuwen
toestand der zaken; zoodat gevoel ik mij ver-
plicht, voor mij en mijne ontslagen mede-
oprichters protest aan te tekenen tegen die ver-
binding.
Moge de nieuwe vereeniging intusschen dienst-
baar zijn tot heilgung van 's Heeren naam.
UWEGZ. dankzegging voor de opname
van deze regelen in uw uitnemend weekblad,
teeken ik mij niet de oude hoogachtende en
broederlijke gevoelens.
T. i. D.
ELOU VAN SOUTERWOUDE.
Hage, 16 Jan. 1888.
Dit stuk zegt veel, en eischt van de zijde
der heeren bestuurders o. i. nadere ver-
klaring.
Nadere verklaring:
1. hoe zij in een officieel stuk kunnen
beweren, dat de heer Elout van Souterwoude
certijds op even discretionaire wijze als
zij een gewichtige verandering der statu-
ten doordreef, als de heer Elout van
Souterwoude verklaart, dat de statuten al
dien tijd, wat het wezen aangaat, onveran-
derd zijn gebleven.
Overanderd 34 jaren lang;
en 2. hoe men den naam van Elout van
Souterwoude als stichter van deze vereeni-
gung kan opgeven, waar men zelf beweert,
dat alle herkomst uit vroeger verleden voor
den Minister van Justitie onkenbaar moest
gemaakt.
Elout blijft ook hier zichzelf gelijk.
Hij bidt ook de nieuwe vereeniging den
zegen des Heeren toe; maar protesteert ten
behoefte der waarheid niettemin beslist en
krachtig tegen elke poging, om het te doen
voorkomen, als ware het streven der oer-
spronkelijke vereeniging, en het ethisch-
irisch doel van deze nieuwe vereeniging
66n.
Een goed voorbeeld geven de heeren
W. H. den Houting c. s. te Rotterdam.
Zij vormden een vereeniging, om de op-
leiding van jongemannen aan het Zettersch
Gymnasium te ondersteunen, voor zoover
men den weg koos der Vrije Universiteit.
Dit nu is uitnemend.
Ds. Van Lingens is zelf te zeer docent,
om persoonlijk voor collectereizen het land
door te trekken.
Het initiatief der gemeente moet dus ook
hier vanzelf redding aubrenghen.
En het bleek nu reeds te Rotterdam
dat dit kan.
Althans in zeer korten tijd heeft men
nu voor Rotterdam reeds twee jongeman-
nen geplaatst, die voor kosten dezer ver-
eeniging te Zetten worden opgeleid.
Ze betalen te Zetten f 400.
We wenschen onzen broederen geluk met
dezen voorloopen uitslag.
Mogen er slechts steeds ernstig worden
toegezien, dat de jongelieden die men stu-
deeren laat, werkelijk timmerhout voor de
studie zijn.
Latere teleurstelling beneemt zoo vaak
den moed.
Niet genoeg kunnen we ons geluk wen-
schen, dat het vraagstuk der kerk thans
zoo van alle zijden bezien wordt.
Zóó eerst komt men uit de onklarheid
uit en daagt er helderheid en licht.
Zoo komt nu ook de heer docent De
Cock in *De Basijn* de grenzen der zicht-
bare kerk bespreken, en maakt desaan-
gewichtige opmerkingen.
Zoo zegt hij ten eerste, dat de Doop geen
sienlijk teeken is.
Hoor slechts:
Niets schijnt echter eenvoudiger dan de
bewering dat alle gedoopten tot de zichtbare
kerk behooren, dewijl de doop door velen ge-
zegd wordt het zichtbare teeken te zijn waar-
door de Christenen van de Joden, de Heide-

nen en de Mohamedanen zijn onderscheiden.
En deze gansch eenvoudige redeneering zou
ook waar zijn, indien de doop als zichtbaar
teeken en voor allen merkbaar en zichtbaar
blijvend teeken ware. Maar zichtbaar is de
doop niet. Men kan het niemand aanzien of
hij gedoopt is of niet. En het is niet de doop,
maar de belijdenis die de Christenen van de
Joden en alle niet-Christenen scheidt.
Een Jood en Heiden, die belijden in den Chris-
tus te gelooven, zal op grond van zijne belij-
denis worden gedoopt en zelfs vóór zijn doop
door Joden en Heidenen een Christen worden
gescholden en door de Christelijke kerk als een
Christen worden erkend. En omdat hij erkend
wordt een Christen te zijn, wordt hij door be-
lijdenis en doop — niet door doop en belij-
denis, maar door belijdenis en doop — in den
schoot der Christelijke kerk opgenomen.
Hiertegenover stellen wij: 1. Onze Con-
fessie Art. 33, waar staat: „De sacramenten
zijn zichtbare waartekenen en zegelen van
een inwendige en onzienlijke zaak“; 2. V. 66
van den *Heidelbergse Catechismus*: „De sacramenten zijn heilige, zichtbare te-
kenen en zegelen“; en 3. de vaste en stel-
lige uitspraken van alle reformators, die
het sacrament nooit definieeren, zonder er
altsoos bij te voegen, dat het een *sienlijk*
teeken is. Nog aan het slot van zijn eigen
artikel erkent de heer De Cock het zelf.
Toch is het duidelijk, hoe de heer
docent De Cock dit desniettemin toch
weer ontkennen kan. Hij meent namelijk,
dat door ons bedoeld was een voor ieder
zichtbaar teeken, en nu merkt hij zeer
terecht op, dat de Doop niet voor ieder
zichtbaar is, want dat het merkteeken van
den Doop niet op ons voorhoofd merk-
baar is.
En nu heldert alles zich op.
Onder zichtbare kerk verstaat de heer
docent De Cock, de kerk die door een ieder
gezien wordt. En dan, dit geven we grif
toe, maakt noch de Doop noch enige an-
dere zaak de kerk openbaar. Ook niet de
belijdenis, gelijk hij waant; want van zeer
weinig menschen kom ik de belijdenis te
weten. Een belijdenis ziet men iemand ook
niet aan.
Bovendien hing het, gelijk docent De
Cock wil, aan de belijdenis, dan zoo *zicht-
bare* kerk al een zeer slechte naam zijn,
want men ziet een belijdenis niet, maar
hoort die afleggen. Hoortbare kerk zou dan
de naam moeten zijn.
Maar zoo raken we ganschelijk van de
wijs.
Immers noch onze vaders noch iemand
heeft ooit met zichtbare kerk bedoeld de
kerk voor zoover ze voor ieder met het oog
of oor waarneembaar is; maar de kerk,
voor zoover in het zichtbare of uitwendige
geconstateerd kan worden dat ze er is.
Gelijk nu de belijdenis in een Avond-
maalboek, zoo wordt de heilige Doop in
een Doopboek geconstateerd, als geschied
door een uitwendige, zichtbare acte.
Op dit bezwaar zal dus, dunkt ons, docent
De Cock zelf niet staan.
Zijn tweede bedenking komt neer op wat
N. J. E. in *De Roeper* over de besnijdenis
schreef, maar hier juist aangedrongen.
We lezen toch:
De volkeren nu die uit Ismael en de zonen
van Keturah zijn voortgekomen, hadden de be-
snijdenis krachtens dezelfde instelling als het
volk dat uit Ismael is voortgekomen. 't Was
hun wat het den Joden was. En hun verlaten
van den God van Abraham en hun verlaten
van het geloof van hun vader Abraham kon
niet veroorzaken dat hnn besnijdenis ophield
te zijn wat zij was krachtens de instelling des
Heeren.
En wat was en bleef de besnijdenis? Paul-
us geeft in Rom. 4: 11 het antwoord als hij
zegt: „En hij heeft het teeken der besnijdenis
ontvangen tot een zegel der rechtvaardigheid
des geloofs die hem in de voorhuis was toe-
gerekend“.
De Ismaelieten, de Midianieten en de andere
volkeren uit Abraham voortgesproten hadden
dus evenzeer als de Israëlieten en krachtens
dezelfde instelling het teeken der besnijdenis
tot een zegel der rechtvaardigheid des ge-
loofs, maar den God van Israël dienden ze
niet. Toch kon hun afval van het geloof en
van den God van Abraham de instelling der
besnijdenis niet te niete doen noch den aard
van de besnijdenis veranderen. Het was en bleef
een zichtbaar teeken gegeven tot een zegel van
het verband dat van geen wankelen werd en
dus blijft tot in eeuwigheid, of, om met Paulus
te spreken, het was en bleef het zegel van de
rechtvaardigheid des geloofs.
De heer docent De Cock heeft zeer juist
gevoeld, dat besnijdenis, d. i. amputatie
der voorhuis, op zichzelf niets zegt; en
voegt er daarom bij: *krachtens dezelfde
instelling*.
Deze bijvoeging toont dat de heer docent
De Cock uitnemend merkte waar het op
aankwam.
Hetgeen we voor acht dagen ons veroor-
loofden tegen N. J. E. op te merken, tref
daarom hem niet.
Mogen we hem daarom dit volgende in
overweging geven.
1. De Modernen bedienen ook thans den
Doop, krachtens dezelfde instelling, maar
het geloof aan den Drieëenigen God hebben
ze verzaakt.
2. Dientengevolge is hun Doop, al komt
hij ook historisch uit de echte instelling op,
geen Doop meer, en wordt als zoodanig,
ook door de Chr. Gereformeerde kerken
niet meer erkend, zoodra de belijdenis
van God Drieëenig ophield.
3. In ons geding echter was geen sprake
van die naverking of nabootsing van den
Doop, die we niet erkennen, maar alleen
van den Doop, die voor ons nog steeds als
heilige Doop geldt.
4. Het beroep van docent De Cock op
de besnijdenis der Midianieten enz., ver-
wijst ons naar een naverking en nabootsing
van de besnijdenis, die historisch met
de instelling van Jeshua saamhing, maar
plaats greep onder geheele verwerping van
Jeshua, en die of buiten alle religie ge-
houden werd, of geschiedde in naam van hun
algoden.

5. Deze besnijdenis werd dan ook niet
op een door God bepaalden dag toebediend,
maar soms pas op het twaalfde jaar.
6. Zoo was dan deze besnijdenis geen
sacrament, en kon niet voor zoodanig ge-
rekend worden.
7. Derhalve klopt de vergelijking niet.
Er was sprake van een sacrament, op
abnormale wijze bediend, maar nochtans
door onszelf als sacrament erkend.
De vergelijking wijst op een nabootsing,
die niets meer met het sacrament te maken
had.
De spijker op den kop.
Art. 168 is op het oogenblik niet aan
de orde,“ schrijft Dr. Bronsveld in *De Wa-
geninger*.
Niet aan de orde?
En indien de opschuiving veler antire-
volutionairen naar de rechts gelegen gren-
zen der liberale partij eens juist met het
oog, althans óók met het oog op Art. 168
plaats had? Zou dat geen bewijs zijn, dat
het wel degelijk aan de orde is?
Doch — zegt ge — het is in dien zin
niet aan de orde, dat nu allereerst, wat de
nieuwe Grondwet te doen geeft, behoort
behandeld te worden, en zij liet Art. 168
van de oude ongerept.
Dat deed zij ook Art. 194, en toch stelt
gij dit aan de orde.
Waarschijnlijk omdat gij meent: ook met
Art. 194 kunnen vele grieven weggenomen
worden, die tegen de uitvoering er van
bestaan.
Maar dat geldt evenzeer van Art. 168.
Ook hier is een organieke wet mogelijk.
Moogt ge — zooals de heeren van *„Een-
dracht maakt macht“* doen — als eisch op den
voorgond stellen: „rechtvaardigheid jegens
andersdenkenden, waar het de inrichting
geldt van het openbaar onderwijs“ en tegen-
over den eisch der rechtvaardigheid jegens
andersdenkenden, waar het de besteding
van 's Rijks middelen ter voorziening in
godsdienstige behoeften geldt, eenvoudig
volstaan met een: o, dat is niet aan de orde!
De Hervorming.
Met genoegen vermelden we het feit,
dat het den ouden leeraar Gravemeyer is
mogen gelukken, nog weder een aanmer-
kelijke bijdrage voor zijn *Gereformeerd
Leesboek* in het licht te zenden.
Natuurlijk kan men bij een werk, dat in
afleveringen het licht ziet, niet bij elke af-
levering opnieuw een aanbeveling schrijven.
Toch is het ons behoeft bij wat nu weer
verscheen den schrijver onzen gelukwensch
en onzen dank te bieden.
Hij nadert de voltooiing reeds.
Moge hij ze belevan!
KUYPER.
Uit de Pers.
Aangaande de houding van Ds. Poort te
Hendrik-Ido-Ambacht merkt *De Hoop* op:
Gelijk in onderscheidene bladen bericht werd,
sheeft Ds. H. J. L. Poort, te Hendrik-Ido-Ambacht,
voor een beroep naar de Ned. Geref. Kerk (doeleerend)
te Den Helder bedankt, en is de bede van een aantal
leden zijner gemeente aan den kerkeraad, om tot de
reformatie der plaatselijke kerk over te gaan, met
algemeene stemmen afgewezen.
Hieruit blijkt weer, hoe de synodale organisatie
min standvastige karakter totaal bedert, en hoe groot
het gevaar is voor afsakken, indien men niet terstond
luidert naar den drang der onwaarschijnlijke
Ds. Poort heeft de leden van het congres te
Amsterdam, in Januari 1887, bij heeft de bekende
formule geteekend, en was zóó warm voor de zaak,
dat hij uit Amsterdam naar Dordrecht telegrafeerde aan
Ds. van Hoogenhuyze, om dezen te vragen, waarom
hij niet, volgens bestaande afspraak, gekomen was.
Weinige weken na het congres had Ds. Poort salien
klaar, om terstond tot de losmaking der gemeente
over te gaan, als het Klassikaal Bestuur van Dordrecht
het minste teken zou geven van hem tot verantwoor-
ding te willen roepen wegens zijn bijwoning van het
congres. Hield het Klassikaal Bestuur zich stil, dan zou
er met de losmaking nog even gewacht worden, tot
een en ander met betrekking tot het beheer der kerke-
lijke goederen in orde zou zijn gebracht. Doch zoodra
te Den Helder de bede van de zijde van het Klassikaal
Bestuur, dan zou Ds. Poort met zijn kerkeraad terstond
tot de afsluiting der organisatie overgaan. De muken
lagen klaar om geteekend te worden.
En nu!
Dezelfde leeraar, Ds. Poort, die in Januari 1887
plechtig verklaard heeft, dat afsnijding der synodale
hiërarchie plichtmatig is voor een leeraar, die Jeshu's
Koningschap in zijne kerk wil eeren, en die, met
zijn kerkeraad, gereed stond om de plaatselijke kerk
vrij te maken van de hiërarchie, wist nu, op echt
synodale wijze, kortweg de bede af, die uit het mid-
den der gemeente gelaakt werd, dat de kerk tot de
gehoorzaamheid aan de Schrift en tot hare wettige
kerkenordening zou worden teruggebracht.
In de kerk van Hendrik-Ido-Ambacht nu naar
het ambt der geloovigen moeten gehandeld worden,
om tot hare vrijmaking te komen van de hiërarchie.
Dan zal Ds. Poort, in 1888, hen uitnemen en
afzetten, die handelen naar zijn eigen woorden in
1887. Dan zal hij, in den naam en als dienstknecht
der hiërarchie, vervolgen hen, die met die hiërarchie
breken, schoon hij hen daartoe zelf heeft opgewekt.
Wij belagden Ds. Poort meer, dan wij hem veroor-
deelden. Naar den goeden raad, die hem in het begin
des vorigen jaars gegeven werd, had hij, toen hij in
zijn consciëntie overtuigd was, dat breken met de sy-
nodale organisatie van God geboden plicht was, daar-
toe onverwilt moeten overgaan, en niet daarmede
moeten wachten, om eerst de zaken van het beheer
beter geregeld te krijgen. De Heere blaast in zulke be-
rekeningen. Hij eischt oogenblikkelijke gehoorzaamheid
aan zijne bevelen. Waar men niet geheel overtuigd is,
welke de wil des Heeren zij, dat kan niet tot beilij-
ghend gehandeld worden. Maar waar men openlijk be-
lijdt, dat de weg, waarin men wandelt, in strijd is met
Gods Woord, en dat met dien toestand toestand moet
worden gebroken, dan mag men daaraan volharden,
geen omtrent. Er is *reformatio in mara*, doodelijk ge-
vaar in uitsel, vooral, omdat uitsel dan meestal afzel
wordt.
Daar zijn, helaas, reeds onderscheidene voorbeelden
van. Hier heeft men gewacht, in de hoop dat A. of
B. — invloedrijke leden in den kerkeraad of in de ker-
kevoogdij — die voor het oogenblik nog niet geheel
beslist voor de zaak stonden — over een paar maan-
den“ wel geheel met de reformatie zouden medegaan.
Daar weer, in vacante gemeenten, heeft men de zaak
uitgesteld, tot er een predikant zou zijn, die de leiding
der reformatie op zich zou nemen.“ Nog weer in an-
dere gevallen zou men wachten, tot de kerkeraad of
kerkevoogdij „om“ was, of ook wel, tot het Klassikaal
Bestuur, om de een of andere reden, den predikant
of de leden der kerkeraad af te schorten zou. En wat is in
den regel gevolg van dat wettelen, van deze rondge-
beredeningen geweest? Dat de kerkeraad niet gekomen
is tot de vrijmaking zijner kerk, dat de welwillenden meer
dan ooit tot slaafsche gehoorzaamheid aan de hiërar-

chie geleid zijn en dat het werk der reformatie ten slotte
ter hand moest worden genomen naar het ambt der
geloovigen, met terzijdestelling van diezelfde ambts-
dragers, die tevoren de gemeente tot afwerping der
hiërarchie hadden opgewekt.
Daar is ook in deze dingen een tijd des welbe-
hagens; en men heeft wel toe te zien, dat men dezen niet
late voorbijgaan in ideale overleggingen. Er moet niet
zondig *verrijt*, maar geloovig *overrijt* gehandeld
worden, waar de Heere ons bij zijn wil en weg
bepaalt. En vooral moeten zwakke, wettende broeders
hierop gedurig opmerkzaam gemaakt worden, opdat
zij niet, zooals thans ook weer Ds. Poort, tot hun
eigen en der gemeente schade, al wettende en met de
synodale machten koketterende, ten slotte zóó in de
stricken van het Genootschap verward raken, dat er
voor hen geen ontkomen is, en zij in plaats van te
reformieren, de deformatie der kerk zouden bestendigen
en door hun woord en voorbeeld grooter maken.
Dit stuk is even degelijk gesteld, als juist ter
sneede.
Arglistig is ons hart meer dan eenig ding,
en nooit bekroop het hart banger arglistigheid,
dan waar het aankomt op het kiezen voor den
onzichtbaren Koning tegen de zichtbare machten.
Er is hier tweedle kwaad.
Het kwaad der bedorven mystiek. Als Gods
Woord zoo klaar voor ons ligt en zegt: „Ge-
moet!“ — dan vraagt het vonden zoekend hart
nog: „Maar is het de weg wel?“, en dan is
Satan er handig bij, om evenals een engel des
lichts tot u te komen, en u in te fluisieren:
„Wel neen, die weg van gehoorzaamheid aan
Gods Woord is uit den Duivel. Dat is alles
menschenwerk. Een werk der duisternis. Houd
er u verre van!“
En dan gaat de Bijbel dicht, en allerlei ge-
moedsinflusteringen krijgen den boventoon,
en van gehoorzaamheid komt geen sprake meer.
En het tweede kwaad is, dat men wel vat:
„We moeten storm loopen“, maar dat men zelf
lieft niet voorop wil.
Men laat anderen dan vooropgaan, en ziet
eens aan, hoe zij 't er afbrengen, en als in hun
bloed dan de tegenstand gebroken is, dan
ja, wil men zelf op de pantoffeljes achteraan
komen, maar ook, als het eens niet ging, dan
bergt men zich nog tijdig het lijf.
Dat nu is altegader „menschenwerk“, ja
wel een werk van den mensch op zijn slechtst.
De bitterheid, waarmee men in ethisch-irisch-
se kringen in het diepst zijner ziel tegen een
„doeleerend“ mensch vervuld is, neemt almeer
een chronisch karakter aan.
Het wordt een manie.
Zoo hoorden we onlangs van een benoeming
voor het bezoek in de gevangenis, waarbij
een dame uit onze beste kringen was voorge-
dragen, die ook door de Roomsche dames werd
gewenscht. En toch, toen het uitkwam, dat
deze dame wat nauw met de doeleerenden in
verband stond, kwamen alle ethisch-irische
dames met boozee gezichten tegen deze benoe-
ming op.
Dan hadden ze nog liever een Roomsche!
Wat haast vervult deze harten toch!
En lees nu hier wat *De Hoop* weer uit Rot-
terdam meldt:
Naar ons bericht wordt, werd aan een eenvoudige
man, die zich bij een Bijbelbewaarder van het Nederl.
Bijbelgenootschap alhier vervogde, om een Bijbel met
grote letter, die Bijbel geweigerd, omdat de aan-
vraag „doeleerend“ was. Aan zulken mocht de bewaar-
der geen Bijbel afgeven.“
Wat moeten de Doeleerenden in het oog der Syno-
dalen toch diepgedruken wezen zijn, dat hun zelfs
geen Bijbel mag worden gegeven.
Een goede les terens voor Doeleerenden, die een
Bijbel graag behoeven, zich daartoe niet te wenden
tot het Ned. Bijbelgenootschap, maar tot hun eigen
diakenen.
Wat toestand toch!
Een dame van naam en stand mag niet
meedoelen aan het bezoeken van gevangenen. En
wie doleert mag zelfs geen Bijbel hebben!
En dat nota bene van het Ned. Bijbelgenoot-
schap, dat uitdrukkelijk verklaard heeft geen
onderscheid in kerkelijk opzicht te maken.
KUYPER.
Wegens plaatsgebrek moet het slotartikel
over het Kerkelijk Ambt liggen blijven.
Officiële Berichten uit de Ned.
Geref. Kerken.
Aan de kerkeraaden der Nederduitsche
Gereformeerde kerken (doeleerend).
Genade en vrede zij u van God den Vader
en van Jezus Christus onzen Heere, door den
Heiligen Geest!
De kerkeraad der Gereformeerde kerk (do-
leerende) te Rinsumageest en Sijbrandahuis be-
richt langs dezen weg, dat ook hij de synodale
organisatie van 1816 heeft terzijde gesteld en
aanvaard heeft de Dordtsche kerkenorde van
1619.
Wedergekeerd tot de erkenning van het
soverein gezag van Jezus Christus in zijne
kerk en tot de aanvaarding der drie formu-
lieren van eenheid, als akkoord van kerkelijke
gemeenschap, wenscht de kerkeraad ook met
de overige Gereformeerde kerken in corres-
pondentie te treden.
Geve de Heere, dat zijn Geest in de ge-
meente moge doorwerken, opdat zij haar schuld
voor God diep gevoele, dat alles gewerd
moge worden wat den Heere minnaagt, en dat
zij openbaar moge worden, in waarheid te be-
hoopen tot dat lichaam, waarvan Jezus Christus
het Hoofd is.
De kerkeraad voornemens,
S. G. TJEERDSMA.
S. P. PRINS.
D. P. DE GROOT.
K. BOERSMA.
A. WIGERSMA.
J. VEIER.
REEUWIJK. Door de goede hand onzes
Gods over ons werd Zondag 11. onder leiding
van den consulat Da C. W. J. van Lummel,
van Waarder, die de gemeente bepaalde bij Ezra
9:13 en 14, de nieuwe noodkerk in gebruik
genomen.
Daar de gemeente, na de afwerping der sy-
nodale banden, op een korenzolder vergaderde,
doch deze in andere handovering, was het
haar een oorzaak van blijdschap en dank aan
den Heere, in een eigen goed ingericht ge-
bouw het Woord des levens te hooren verkon-
digen.
Moge de Heere, om zijns Zoons wille, door
zijn Geest, hier en in alle kerken het werk
der reformatie aanvangen of voortzetten tot
eere zijns naams.
De scriba van den kerkeraad der Ned. Geref.
kerk (doeleerend) van Reeuwijk,
J. v. d. HEIDEN PZ.
Spanje. De toestanden in dit land zijn aller-
treurigst, hetzij wij het oog vestigen op het
staatkundig, maatschappelijk of kerkelijk gebied.

Buitenland
Duitsland. Van jaar tot jaar wordt de toestand van Berlijn uit een geestelijk oogpunt treuriger.
De stadszending doet wel iets om in dien nood eenigzins te voorzien, doch het blijft slechts stukwerk. De stad neemt steeds groter afmetingen aan, en de kerken bevinden zich bijna alle in het middelpunt der stad. Het centrum van Berlijn wordt daarbij steeds meer ontvolkt; het wordt een tweede city, gelijk die te Londen gevonden wordt, waar men bijna enkel kantoren en magazijnen, doch schier niet één woonhuis vindt. Er zijn predikanten, die 700 catechisanten hebben en op één dag 200 kinderen hebben te doopen.
Ken zestal jaren geleden heeft de Berijnsche stadssynode besloten tot het heffen van een kerkelijke belasting. Deze hoofdelijke omslag wordt door de rijksambtenaren, die de rijksbelasting in ontvangst moeten nemen, gratis geïnd, schoon zij niet het recht hebben om de weigerachtigen te vervolgen. Er wordt belasting geheven naar het inkomen der belastingsschuldigen. Vijf procent van de som, die men aan het rijk behoort te betalen, moet men offeren voor de Evangelische kerk. Dit wordt echter niet gevorderd van de zes laagste klassen, terwijl door den staat de kleine inkomsten onbelast zijn gelaten. De 4500 kerkelijk aangeslagenen hebben voor hunne kerk ± f 250000 opgebracht; slechts 147 personen weigerden te betalen. Deze som is wel belangrijk, doch nog bij lange na niet voldoende om aan alle behoeften te voldoen. De stadszending zendt een menigte arbeiders uit, die in het afgeloopen jaar 62000 bezoeken aflegden; zij hielden in 17 zalen Bijbelzittingen en Zondagschool; elke week wordt door deze vereeniging een kort stichtelijk stukje uitgegeven om dit ter lezing te bieden aan hen, die zelden of nooit een kerk kunnen bezoeken, zooals tramconducteurs, droschenkoetsiers, enz. Van die blaadjes worden 12000 exemplaren verkocht, waarvan er 16000 in Berlijn verspreid worden. Het orgaan van de stadszending, een weekbladje, heeft een oplage van 24000 exemplaren.
De kerkelijke toestand van Berlijn is wel verbeterd sedert de laatste 9 jaren. In 1879 gebeurde het, dat men vanwege de gasfabriek den gasmeter in een der hoofdkerken van Berlijn liet wegnemen. Dit geschiedde, omdat de kerkelijke administratie niet bij machte was om de hoog opgevoelen gasrekening te voldoen. Er waren predikanten, die er desmettegenstaande in de winteravonden Bijbelzittingen hielden en die er daarom voor hunne rekening voor het kleine gehoor, dat zij rondom zich verzamelden, hier en daar petroleumlampen hadden doen hangen. Zulke toestanden zijn gelukkig voorbij. Er is een kerk bijgebouwd, de gasrekeningen kunnen weder betaald worden, de kerken worden meer bezocht. Doch wordt het zuivere Evangelie gebracht in de weinige kerken van Duitslands hoofdstad? Wij vrezen van niet. Laat ons hopen, dat veler prediking voorbereidend zal zijn en de behoefte moge werken naar de spijze, die in het Woord Gods aangeboden wordt.
— In *De Hervorming* is een stuk te vinden van een Duitscher van de vrijzinnige richting, waarin kort en goed betoogd wordt, dat het een kritieke tijd is voor de zaak van het liberale Protestantisme. „Het wordt steeds meer gebaat en aangevallen.“ Tusschen de regels door staat ook te lezen, dat het modernisme in Duitsland terrein verliest; vandaar, dat in genoemd artikel ook zekere moedeloosheid niet is te missen.
Toch, zoo dunkt ons, staat het niet de zaak van het modernisme lang zoo hopeloos niet. Juist de clericale invloeden, waarover de schrijver zich beklagt, die zich thans doen gelden en die naar meer uitwendige macht voor de Evangelische kerk doen vragen, zullen het modernisme bevorderen. Daarbij voert de Ritschlaansche school lijnrecht weder tot ontkenning van alle openbaring en bereidt dus den weg voor het modernisme. Bij alle bestrijding van het modernisme is er in Duitsland niet een terugkeeren tot de wet en het getuigenis; vandaar, dat wat de kracht van Luther uitmaakte, de leer van de vrije genade, haast niet meer beleiden wordt en nog minder den volke geleerd. De Heere kan ook in Duitsland een nieuwe reformatie geven, doch er is daarvoor 't oogenblik zelfs geen wolkje van eens mans hand te zien.
Engeland. Dat de Episcopale kerk van Engeland, wat haar leer betreft, een Gereformeerd karakter draagt, is niet te ontkennen. Haar geloofsbelijdenis, in 39 artikelen vervat, draagt een Gereformeerd stempel. Zij is echter van de Gereformeerde kerken gescheiden door haar kerkorde en liturgie. Van heverlede is men echter in de Episcopale kerk gaan meenen, dat juist de Roomsche elementen, die in kerkorde en liturgie overgebleven waren, het kenmerkende der kerk zijn. Dit is echter niet waar. Kerkorde en liturgie dienen zich uit de belijdenis der kerk te ontwikkelen. Toch willen vele Episcopalen hunne kerk niet meer een Protestantische, maar een „Katholiek“ kerk genoemd hebben. „Wanneer men dat woord „Katholiek“ maar recht verstand, zoodaartegen geen bezwaar bestaan, doch omdat men het tegenover Protestantisch stelt, blijkt daarin, dat men in de gedachten er het woord „Roomsche“ bij voegt.“
Het is een feit, dat de Episcopale kerk door haar organisatie uit de Presbyteriaansche Alliantie gesloten is. De Alliantie zal dit jaar te Londen vergaderen en wel den 3den Juli; tegen denzelfden tijd heeft de aartsbischoep van Canterbury al de Anglicaansche bisschoppen over de geheele wereld te Londen samengeroepen. *De Reformierte Kirchenzeitung* denkt, dat dit niet toevallig is. „Welk een gewin, wanneer een ernstig samenwerken mogelijk werd, zóowel tegen Romanisme als tegen Atheïsme, die twee vijanden, met welke men te kampen heeft!“ zoo roept dit orgaan uit. Wij helpen het wenschen. Doch wij vrezen, dat er niets van gebeuren zal. Vergissen wij ons niet, dan zullen wel oud-Roomsche aartsbisdommen en bisschoppen bij de vergadering van de Engelsche kerkvorsten tegenwoordig zijn, en zal er daar gezocht worden naar vereeniging met de oud-Roomsche kerk en met de Grieksche; doch wij vrezen, dat er niet aan gedacht zal worden, om één lijn te trekken met de Gereformeerde kerken, vier afgevaardigden de Presbyteriaansche Alliantie bezoeken.